

ГО «Український екологічний клуб «Зелена Хвиля»

Банківські реквізити:
ЄДРПОУ 36174854
UA963510050000026003328752100
ПАТ «УКРСИББАНК»
МФО 351005

Юридична адреса:
02144, Київ, пр. Петра
Григоренка 38а кв.26
contact@ecoclubua.com
www.ecoclubua.com

№1

Київська обласна військова адміністрація
doc@koda.gov.ua

Від 15.12.2023

Голови ГО «УЕК «Зелена Хвиля»
Халаїм О.О.

Лист-клопотання

З метою збереження ландшафтів та біорізноманіття заплави річки Ірпінь просимо розглянути та погодити Клопотання про оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» (у межах території Ірпінської міської громади Бучанського району Київської області) підготовленого Громадською організацією Український екологічний клуб «Зелена хвиля» (додається).

Додаток:

Клопотання про оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» на 39 арк. з Додатком.

З повагою
Голова ГО УЕК «Зелена хвиля»

Халаїм О.О.

Клопотання про оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь»

Керуючись статтями 25, 26, 51-53 Закону України «Про природно-заповідний фонд України, положеннями Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 року та Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН, 1997) та з метою підвищення природоохоронного статусу території, що включена до об'єктів Смарагдової мережі (об'єкт Смарагдової мережі «Irpın river vally» UA0000342 - у заплаві річки Ірпінь), та Екокоридором регіонального значення, просимо оголосити частину заплави та річку Ірпінь у межах Ірпінської громади - ландшафтним заказником місцевого значення «Заплава річки Ірпінь».

Клопотання про оголошення заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» розроблено на основі вимог законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про Червону книгу України», «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», Земельного Кодексу України, Водного кодексу України, Конвенції про біорізноманіття, Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Методичних рекомендацій щодо розроблення проектів створення природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 21.08.2018 № 306.

Оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» дозволить:

зберегти цінний заплашний ландшафт, збільшити його рекреаційний потенціал і не допустити погіршення екологічного стану;

зберегти заплаву, як оселище навколоводних тварин та рослин і місце зупинки перелітних птахів;

зберегти торфовища заплави, які відіграють значну роль в оптимізації водного режиму та пом'якшують мікроклімат, що в свою чергу призведе до поліпшення екологічного стану в навколишніх населених пунктах, в першу чергу в місті Ірпінь;

створити умови для підтримки загального екологічного балансу в регіоні та запобіганню негативного впливу на природні комплекси заплави, що належать до водно-болотних угідь;

створити умови для подальшого невиснажливого рекреаційного використання території;

створити умови для проведення наукових досліджень і спостережень, спрямованих на вивчення та розробку наукових основ охорони, збереження і відновлення його біогеоценозів та поширення еколого-освітніх знань.

Оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» буде кроком у реалізації вимог низки міжнародних природоохоронних конвенцій та угод, ратифікованих Україною:

Європейської ландшафтної конвенції, згідно ст. 5 якої, Україна зобов'язалася встановлювати та впроваджувати ландшафтну політику, спрямовану на охорону, регулювання і планування ландшафту шляхом прийняття конкретних заходів;

Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), згідно ст. 3 якої Україна «має вживати заходи для здійснення національної політики охорони дикої флори, дикої фауни та природних середовищ існування, приділяючи особливу увагу видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, особливо ендемічним, та середовищам існування, яким загрожує зникнення; а згідно ст. 4 цієї Конвенції Україна «має вживати відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення охорони середовищ існування видів дикої флори та фауни, а також приділяти особливу увагу охороні територій, що мають значення для мігруючих видів»;

Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (Угоди АЕWA), згідно ст. 3 якої Україна має «визначати середовища існування мігруючих водно-болотних птахів, які знаходяться в межах її території, та сприяти охороні, управлінню, реабілітації і відновленню цих середовищ».

Крім того, оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» викликано необхідністю виконання міжнародних зобов'язань України щодо збереження території «Irpin river vally UA0000342», яка включена до Смарагдової мережі Європи та частиною якої є територія запропонована для заповідання.

Завдяки збереженню заплавної території річки Ірпінь, вони можуть бути інтегровані у «зелену» економіку передмістя Києва, що дозволить Україні швидше досягти зобов'язань щодо вуглецевої нейтральності та реалізувати цілі кліматичної політики.

Таким чином, оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» забезпечить збереження та відновлення ландшафтних комплексів заплави, що відіграють важливу роль у регулюванні водного, геохімічного та мікрокліматичного режимів навколишнього середовища, популяцій рослин та тварин і дозволить зберегти ділянку заплави і річки Ірпінь для майбутніх поколінь.

Оголошення заказника буде сприяти залученню місцевого населення до природоохоронної діяльності, посиленню інформованості громадськості, щодо території заповідання, посиленню відповідальності за збереження заплавної ландшафтів, відповідних установ, організацій, землекористувачів, юридичних і фізичних осіб, які використовують або впливають на природні ресурси заплави річки Ірпінь.

Обґрунтування категорії заповідання.

Заказниками оголошуються природні території з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів, тому вибір ***категорії ландшафтний заказник*** місцевого значення зумовлено потребою

збереження ландшафтної структури заплави річки Ірпінь, як цілісного природного комплексу. Тобто зумовлено комплексним характером збереження місцевих лучних, болотних та водних природних комплексів та їхнього біотичного різноманіття як єдиного цілісного та взаємопов'язаного ландшафту, який потребує збереження всіх його компонентів.

Заказники місцевого значення оголошуються на територіях природні комплекси та природні ресурси яких мають переважно регіональне або місцеве значення, види рослин і тварин, що підлягають особливій охороні на територіях областей, рослинні угруповання, типові та рідкісні для регіонів тощо.

Оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» проводиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Управління територією ландшафтного заказника буде здійснюватися підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебуває його територія.

Запропонована назва - «Заплава річки Ірпінь» відповідає назви навколишньої місцевості, та під цією назвою територія відома не тільки серед місцевих мешканців, а серед мешканців всієї України.

Місцезнаходження. Територія, запропонована під заповідання, в адміністративному відношенні знаходиться на території Ірпінської міської громади Бучанського району Київської області. Примикає до околиць міста Ірпінь.

Зазначена територія, знаходиться у межах Смарагдової мережі Європи та Ірпінського природного екологічного коридору регіонального значення і включає акваторію річки Ірпінь, прибережну захисну смугу (землі водного фонду) та частину заплави річки Ірпінь (переважно під землями сільськогосподарського призначення).

Площа

Загальна площа, запропонована під оголошення заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» - 306,25 га, в тому числі землі водного фонду 127,9 га, землі сільськогосподарського призначення 178,3471га (Таблиця 1 з переліком кадастрових номерів ділянок додається).

Характеристика використання території

Землі сільськогосподарського призначення знаходяться у приватній власності та зараз використовуються переважно як пасовища та сіножаті.

Ділянки прибережних захисних смуг відносяться до земель водного фонду. Господарське використання регламентується нормами Земельного, Водного Кодексів України та «Порядком користування землями водного фонду», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 р. N 502». Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватися, якщо при цьому не порушується її режим.

Таблиця 1

Перелік земельних ділянок сільськогосподарського призначення,
запропонованих до включення до ландшафтного заказника місцевого
значення “Заплава річки Ірпінь”

№	Кадастровий номер	Площа, га	Власність	Використання	Призначення	Категорія
1.	3210900000:01:173:0052	1.8033	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
2.	3210900000:01:174:0443	10.4019	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
3.	3210900000:03:002:6335	0.3746	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
4.	3210900000:03:002:6334	0.2457	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
5.	3210900000:03:002:6332	0.1289	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
6.	3210900000:03:002:6329	0.1861	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
7.	3210900000:03:002:6327	0.1885	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
8.	3210900000:03:002:6338	0.0943	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
9.	3210900000:03:002:6339	0.2803	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
10.	3210900000:03:002:6291	0.1815	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
11.	3210900000:03:002:6290	0.3631	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
12.	3210900000:03:002:6342	0.3746	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
13.	3210900000:03:002:6341	0.17	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
14.	3210900000:03:002:6343	0.17	Приватна	Для ведення особистого	01.03.Для ведення особистого	Землі сільськогосподар

№	Кадастровий номер	Площа, га	Власність	Використання	Призначення	Категорія
				господарства	господарства	призначення
91.	3210900000:01:162:0499	0.9477	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
92.	3210900000:01:162:0513	1.7392	Приватна	немає даних	земельний пай	Землі сільськогосподарського призначення
93.	3210900000:01:162:0513	1.7392	Приватна	немає даних	земельний пай	Землі сільськогосподарського призначення
94.	3210900000:01:162:0496	0.862	Приватна	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
95.	3210900000:01:162:0495	0.8805	Приватна	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
96.	3210900000:01:162:1494	0.4371	Приватна	немає даних	земельний пай	Землі сільськогосподарського призначення
97.	3210900000:01:162:0493	0.861	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
98.	3210900000:01:162:0492	0.8615	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
99.	3210900000:01:162:0490	0.8626	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
100	3210900000:01:162:0506	0.9463	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
101	3210900000:01:162:0507	0.9312	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
102	3210900000:02:005:0508	0.8963	Приватна	ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
103	3210900000:01:162:0509	0.8494	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
104	3210900000:01:162:0510	0.4248	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
105	3210900000:01:162:0514	0.4247	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення

№	Кадастровий номер	Площа, га	Власність	Використання	Призначення	Категорія
106	3210900000:01:162:1535	0.8496	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
107	3210900000:01:158:0206	0.3152	Приватна	немає даних	земельний пай	Землі сільськогосподарського призначення
108	3210900000:01:158:0204	0.552	Приватна	немає даних	земельний пай	Землі сільськогосподарського призначення
109	3210900000:01:158:0205	0.552	Приватна	немає даних	земельний пай	Землі сільськогосподарського призначення
110	3210900000:02:002:0018	1	Не визначено	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
111	3210900000:02:002:0017	1	Приватна	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
112	3210900000:01:158:0203	3.1193	Приватна	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
113	3210900000:01:159:0008	5.0936	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
114	3210900000:01:159:0022	1.5482	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
115	3210900000:02:001:3001	0.7933	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
116	3210900000:02:001:3003	0.1	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
117	3210900000:02:001:3002	0.1	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
118	3210900000:01:159:0045	1.9963	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
119	3210900000:01:159:0007	1.9797	Приватна	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
120	3210900000:01:159:0048	1.0367	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
121	3210900000:01:159:	0.5181	Приватна	Для ведення	01.03 Для ведення	Землі

№	Кадастровий номер	Площа, га	Власність	Використання	Призначення	Категорія
	0047			особистого селянського господарства	особистого селянського господарства	сільськогосподарського призначення
122	3210900000:01:159:0006	1.037	Приватна	для ведення особистого селянського господарства	01.03 Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
123	3210900000:01:159:0005	3.6199	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
124	3210900000:01:159:0004	3.1072	Приватна	Для ведення особистого селянського господарства	01.03.Для ведення особистого селянського господарства	Землі сільськогосподарського призначення
	РАЗОМ	178.3471				

До земель водного фонду належить частина річки Ірпінь загальною довжиною біля 14,5 км, середньою шириною 10 м, прибережні захисні смуги, по обидві сторони річки Ірпінь шириною (відповідно до статті 60 Земельного кодексу України) -50 м, смуги відведення навколо меліоративних каналів.

Землі водного фонду на зазначеній території знаходяться в зоні діяльності Ірпінського міжрайонного управління водного господарства Басейнового управління водних ресурсів середнього Дніпра Державного агентства водних ресурсів України.

Проект встановлення меж прибережних захисних смуг річки Ірпінь в межах Ірпінської громади відсутній. Проте, відсутність проекту землеустрою щодо встановлення прибережної захисної смуги не свідчить про відсутність самої прибережної захисної смуги, оскільки її розміри встановлені законом.

Для смуг відведення навколо меліоративних каналів встановлюється особливий режим користування. Як планувальне обмеження, на осушувальних та зрошувальних каналах систем в басейні річки Ірпінь, смуги відведення встановлені в розмірі 10 м від бровки каналу, згідно з проектною документацією (лист Ірпінського міжрайонного управління водного господарства від 24.05.2011 р. № 275).

Проектований заказник межує із міською забудовою м. Ірпінь, і наразі є популярним місцем рекреації серед мешканців.

Загальна фізико-географічна характеристика території запропонованої для оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь».

Розміщення в системі фізико-географічного районування України

Територія, запропонована для заповідання, знаходиться в межах Здвизько - Ірпінського району області Київського Полісся Поліського краю зони мішаних (хвойношироколистяних) лісів Східноєвропейської рівнини.

Геологічна будова

У геоструктурному відношенні територія пов'язана зі схилом Українського щита до Дніпровсько-Донецької западини.

Кристалічний фундамент має глибину залягання в межах 320-350 м і розчленований на окремі блоки, які навіть у сучасний час зазнають повільних піднять із різною швидкістю, близько 1-2 мм/рік.

Поверхня Українського кристалічного щита вкрита менш щільними породами, які є наслідком природного руйнування більш щільних порід впливом гідрологічних, метеорологічних, геологічних та фізико-хімічних умов і діяльністю різних природних процесів далекого минулого.

Товща осадових порід, що залягають на кристалічному фундаменті, представлена відкладами палеозойського, мезозойського та кайнозойського періодів. Із палеозойських відкладів найбільш поширеними і пермські, а з кайнозойських - палеогенові, неогенові та антропогенові.

У палеозойську геологічну еру на території майбутнього заказника панував суходіл, а на схід простягалися неозорі простори давніх морських басейнів. Поверхня кристалічної основи має ступінчастий ухил у бік північного сходу, до Придніпровської низовини, де занурюється на глибину у кілька кілометрів. Наразі, зростає потужність осадового покриву, що тривалий час формувався на дні мілководних морських басейнів, адже тектонічні опускання земної поверхні зумовлюють проникнення сюди морських акваторій. Цей покрив багат шаровий, тут поширені морські і континентальні відклади, формування яких відбувалося упродовж мезозойської та кайнозойської ери. Різновікові осадові породи – піски, пісковики, глини, мергелі та інші літологічні відміни – мають виразні ознаки чергування, а це важлива передумова існування глибоких водоносних горизонтів.

Рівень київського мергелю визначає нижню межу горизонтів підземних вод, що виходять на денну поверхню.

За останній геологічний період – антропогеновий – територія зазнавала неодноразового впливу льодовикових покривів. Зміни клімату викликали принаймні, чотириразове значне зледеніння. Маси льоду із далекої Півночі поширювалися на Південь, досягали сучасного басейну річки Ірпінь. Поступовий рух льодовикового покриву призводив до появи перед фронтом найпотужнішого (дніпровського) льодовика значних мас уламків гірських порід (від найдрібнішого піску до велетенських брил), а під час танення і деградації льодовика чохол осадових новоутворень, перемиваючись талими водами, вкрив значні території. Такі події знайшли своє відображення у значній розмаїтості молодих осадових відкладів.

Територія у межах проектного заказника вкрита зандровими пісками, що сформовані внаслідок існування останнього, Дніпровського, покривного льодовика і існують у вигляді пісків і піщано глинистих відкладів. Вони мають флювіогляціальне (водно-льодовикове) походження, тобто відкладені струмками, які витікали з-під льодовика.

Четвертинні відклади: алювіальні річкові відклади в долині р. Ірпінь і флювіогляціальні піски лежать на розмитій поверхні відкладів третинного

періоду (палеоген-неогенового) пісків Бучацького ярусу. Четвертинні відклади складені піщано-глинистими породами (пісками, суглинками, супісками, глинами, або мулами) загальною товщиною до 40 м.

На заплавної терасі р.Ірпінь алювіальні піски мають значну потужність. В межах надзаплавної тераси, як і на заплаві, алювіальні піски підстеляються флювіогляціальними відкладами (також пісками), серед яких в окремих місцях спостерігаються проверстки суглинків, болотного мергелю та глин.

Геоморфологічні особливості.

Згідно геоморфологічному районуванню України територія запропонована для заповідання знаходиться в межах підобласті Київської пластової-акумулятивної рівнини на палеогенових та неогенових відкладах Південно-Поліської орографічної області пластово-акумулятивних рівнин Східноєвропейської полігенної рівнини.

В орографічному відношенні територія відноситься до Поліської низовини, яка представлена, у межах проєктованого заказника зандровою рівниною на якій і знаходиться заплава річки Ірпінь. Річкова долина має порівняно незначну глибину врізання, з пологими схилами і слабо виражена в рельєф і характеризується розвитком широких акумулятивних терас. Ухили поверхні на схилах долини в окремих місцях складають 8-15%.

Складена заплавна тераса алювіальними відкладами, товща яких досягає 15-20 м. В будові акумулятивних терас р.Ірпінь спостерігається збільшення товщини алювіальних відкладів

В заплаві річки Ірпінь мінімальні абсолютні висоти фіксуються на позначці 105-119 м над рівнем моря. Днище долини широке та плоске, раніш було заболочене. Поверхня характеризується наявністю численних стариць, піщаних прируслових валів та грив, заплачних озер, заболочених ділянок.

Сучасний рельєф території заплави в деяких місцях ускладнений антропогенними формами: кар'єри, відвали, траншеї торфорозробок, канали меліоративних систем, будівничі котловани, виїмки ґрунту та розрізи, оборонних валів, дамби та вали, дорожні насипи, кургани, ложа водосховищ, ставків та ін.

В інженерно-геологічному відношенні територія, як частина акумулятивної рівнини Полісся, розташована в межах зони регіонального підвищеного рівня залягання ґрунтових вод. В заплаві р. Ірпінь та на прилеглих до неї території спостерігаються високі рівні ґрунтових вод 1-3 м – територія зазнає підтоплення, а місцями, малими ділянками – заболочення (з рівнями ґрунтових вод менше 1 м). Літологічно територія складена досить потужною товщею (до 40 м) четвертинних піщано-суглинистих відкладів. У заплаві інженерно-геологічний шар ґрунтів загальною товщею до 30 м представлений піщано-глинистими, зволженими відкладами, зустрічаються мулистоболотні відклади та торфовища (останні товщиною до 3- 6 м).

Гідрогеологічні умови

Відповідно до гідрогеологічного районування територія знаходиться в межах Правобережного району області Дніпровського артезіанського басейну.

Водоносні горизонти та комплекси розділені між собою слабо-проникними та водотривкими товщами, що мають регіональне розповсюдження: 1. Товща кийвських мергелів (P2kv), що розділяє водоносні горизонти в еоценових та більш молодих відкладах. 2. Бат-келовейська глинисто-алевритова товща (J2bt-J3k), що відокремлює водоносний горизонт континентальних відкладів середньої юри та водоносний горизонт сеноманських відкладів. Мергельно-крейдяна товща верхньої юри має локальне розповсюдження. Практичне значення для організації централізованого водопостачання тут мають водоносні горизонти бучацько-канівський та сеноман-келовейський водоносні комплекси.

В долині р. Ірпінь водоносний бучацько-канівського горизонт представлений дрібно-, середньозернистими пісками, що залягають на глибинах 20-36м. Потужність водоносного горизонту складає в середньому 25м. Глибина залягання статичного рівня змінюється в межах від + 0,8 до 5 м.

За хімічним складом підземні води бучацько-канівського водоносного горизонту є гідрокарбонатно - кальцієвими, магнієво-кальцієвими з сухим залишком, що змінюється в межах від 200 до 466 мг/дм³, загальною жорсткістю – від 3,0 до 6,7 ммоль/дм³, водневим показником – від 6,6 до 8,2 од. рН; вміст заліза загального становить < 0,1-2,87 мг/дм³, марганцю - < 0,1-0,75 мг/дм³, марганцю.

Характеристика кліматичних умов

Відповідно до кліматичного районування України територія запропонована до заповідання належить до Центрального кліматичного району зони мішаних лісів Північної Атлантико континентальної кліматичної області.

Клімат території є помірно континентальним, м'яким, з достатньою вологістю. Зима тривала, порівняно тепла, а літо – достатньо тепле й вологе.

До території досягають антициклони Атлантики, околиці могутнього і холодного зимового Сибірського антициклону, антициклони із Північного Льодовитого океану, що приносять холодне, сухе і прозоре повітря, температура якого може падати нижче 30 градусів за Цельсієм.

Погода у зимовий період визначається сибірським антициклоном (превалюють холодні і сухі вітри південно-східних та східних напрямків), а влітку - азорським максимумом (переважають вітри північно-західні та західні з насиченим вологою повітрям).

Коли влітку на території переважають північно-західні вітри (гості із Північної Атлантики), то над суходолом вони прогриваються, втрачають вологу, стають “сухішими” завдяки прогріванню. Атлантичне морське повітря зумовлює тепле літо. Циклони із північного заходу несуть зливові опади, які інколи влітку супроводжуються грозою і градом.

Вітри із північного сходу приносять холодне і сухе повітря, що сформувалося над крижаними просторами Льодовитого океану. Маючи у собі мінімум водяної пари, таке повітря легко пропускає до земної поверхні чималу кількість сонячної радіації, що зумовлює улітку добре прогрівання ґрунтів та атмосфери, стійку сонячну погоду, а узимку – ясну морозну погоду.

Південно-східні вітри несуть до території гаряче і сухе повітря Середньоазіатських і Прикаспійських пустель і відсутність хмарності призводить до надмірного нагрівання поверхні і атмосфери, виникнення посушливих явищ, при яких температури сягають більш ніж 30 градусів.

Під час дії суховіїв та виникнення пилових бур східні та південно - східні вітри приносять на територію багато пилу.

Рух із півдня чи південного заходу південних (чорноморських, середземноморських) циклонів супроводжується сильними вітрами, значними опадами, завірюхами, ожеледицями, взагалі дуже нестійкою погодою. Найчастіше вони трапляються у період із січня по березень і рухаються із середньою швидкістю у 30 – 40 км/год, існуючи усього декілька діб.

Найбільшу повторюваність мають вітри північно-східного (17%) та західного (16%) напрямків. Штиль спостерігається близько 10 днів на рік.

Сумарна радіація — розсіяна та пряма — в літній день досягає 765 кал/см кв, тоді як у хмарний зимовий день вона буває малою — лише 8 кал/см кв. За рік у середньому сумарна сонячна радіація становить близько 97-100 ккал/см кв.

Взимку, періодичні вторгнення мас арктичного та сибірського холодного повітря приносять похолодання та суху погоду, яка встановлюється з листопаду до кінця березня. Цей період також характеризується, в цілому, стійким сніговим покривом, що формується з грудня по березень. Кількість днів із температурами нижче 0°C може сягати 88.7. Також, характерні часті відлиги (пов'язані із втручанням теплих повітряних мас Атлантики) та ожеледиця. Взимку переважають західні вітри. Весна не стійка, із значними амплітудами добових температур, заморозками. Літо продовжується із травня по вересень із максимумами середньомісячних температур та опадів (для липня – (+20,5°C), для червня - 82 мм). В ці пори року переважають західні, північно-західні та північні вітри. Осінь суха та коротка із переважанням південних вітрів. Кількість днів із температурами вище 0°C може становити 276.4.

Середня температура літніх місяців — близько +19°C, зимових — близько -5°C. Найнижча зафіксована температура -36°C, найвища близько +40°C у тіні. Погода часто мінлива, особливо взимку. Хвилі тепла й холоду тривалістю 3-5 діб (інколи до 15-22 діб) змінюються в середньому 2-5 разів на місяць. Температура у цей час може значно відхилитися від середньої багаторічної для даної пори року, середня температура поверхні ґрунту перевищує +10°C вже в кінці квітня.

Відносна вологість нічного повітря взимку становить 80-90%, влітку — близько 65%; удень — відповідно 80-85% та близько 50%.

Найбільша місячна кількість опадів відмічена в червні (до 239 мм) і в серпні (до 223 мм). Найменша місячна сума опадів спостерігається взимку. Щороку в середньому буває 95 днів з сніговим покривом. Майже дві третини зимових опадів — тверді (сніг, снігові зерна). Одна чверть їх — змішані. Влітку переважають опади у вигляді дощу. Навіть у найсухіші літні місяці випадає не менше 4-6 мм. Але восени ця сума знижується до 1 мм за місяць. У такі сухі періоди велике значення має роса. За рік роса, іній, паморозь дають додатково до 30 мм вологи.

Для літа характерна нерівномірність опадів. У одну зливу може випасти місячна норма опадів.

На формування особливостей мікроклімату території запропонованої для заповідання суттєву роль відіграє річка Ірпінь. Влітку над водною поверхнею вдень відбувається зниження температури повітря на 1-2°C, а вночі підвищення на цю ж величину. Такий вплив водної поверхні на температуру повітря призводить до зменшення її добового ходу, внаслідок чого середні місячні температури за теплий період по всій долині річки будуть практично однаковими, незважаючи на значні відмінності в розподілі температури по долині в окремі строки. При безхмарній тихій погоді між водною поверхнею Ірпеню і схилами правого берега в ряді випадків формується місцева циркуляція, яка вдень напрямлена від Ірпеню на берег, а вночі – навпаки. Це також простежується по всій його заплаві не тільки над самим водним плесо, але й на обох берегах долини.

Мікрокліматичні умови території є найбільш сприятливими для підтримання видового різноманіття рослинного і тваринного світу.

Поверхневі води та їх особливості

Відповідно до гідрологічного районування територія запропонована для заповідання належить до Поліської області надмірної водності зони Надмірної водності країни Рівнинної частини України.

Поверхневі води території представлені річкою Ірпінь, невеликими озерами, переважно старичного типу, копанками та болотами.

Річка Ірпінь є правою притокою Дніпра. Довжина 162 км, площа басейну 3335 км², бере початок біля села Яроповичі. Закінчується біля села Козаровичі, де води річки Ірпінь піднімаються насосною станцією до рівня Київського водосховища.

Загальна протяжність р. Ірпінь вздовж південно-східної та східної околиці міста Ірпінь - 9,5 км. Середня глибина 1,5 м, береги піщані.

Заплава р. Ірпінь широка (від 600 до 1500 м) трапецієподібна, частково заболочена. Русло звивисте, шириною 10- 20 м, глибиною 0,5-3,0 м, швидкість течії біля 0,1 м/с. Дно піщане, місцями замулене. Льодостав триває від початку грудня до кінця березня. Середньорічна витрата води становить 7,6 м³/с, об'єм водного стоку — 0,24 км³.

Живлення мішане, стік частково зарегульований.

В природному стані заплава перезволожена, ґрунтові води на глибині 0,5 -

3,0 м від поверхні землі. Для зниження рівня ґрунтових вод на прилягаючих сільськогосподарських землях в 50-х роках минулого століття побудована Ірпінська осушувально-зволожувальна система /ОЗС/ двосторонньої дії загальною площею 7,5 тис.га.

Тому, особливості гідрологічного режиму річки Ірпінь обумовлені значним зарегулюванням поверхневого стоку, інтенсивним меліоративним освоєнням заплави і річкової долини в цілому, а також спорудженням захисної дамби Київського водосховища в гирлі річки, для захисту річкової долини від затоплення водами Дніпра.

Для водно-болотних екосистем заплави р. Ірпінь характерні природні джерела поповнення водного балансу: опади та ґрунтові води.

Водний режим р. Ірпінь характеризується весняним паводком та низькою межінню зимою та літом. Він також залежить від продуктивності насосної станції, що збудована на Козаровицькій дамбі, і перекачує стік р. Ірпінь у Київське водосховище.

Рівнинність рельєфу та близьке залягання водотривких порід зумовлюють широкий розвиток підтоплення, місцями заболоченість території.

Внаслідок підняття рівня ґрунтових вод, через низьку проточність рік і каналів осушувально-зволожувальних систем р. Ірпінь, спостерігається замулення і заболочення окремих ділянок заплавної території.

Води р. Ірпінь за хімічним складом належать до гідрокарбонатно кальцієвих. Мінералізація води в річці Ірпінь, в середньому, становить: весняна повінь – 295 мг/дм³; літньо-осіння межень – 450 мг/дм³; зимова межень – 459 мг/дм³.

Ґрунти

Відповідно до агроґрунтового районування територія входить до Правобережної провінції Українського Полісся Південно-західної зони мішаних лісів Східноєвропейської рівнини (Воднольодовикова рівнина, малопотужні антропогенні відклади на древніх кристалічних і третинних породах, волога).

Агрокліматична зона - достатнього зволоження з гідротермічним коефіцієнтом від 1,3 до 1,6 (ГТК).

Ґрунтоутворення в заплаві відбувалось в результаті взаємообумовленого бінарного процесу. Його складовими є повеневий процес – періодичне затоплення заплави повеневими водами та алювіальний – накопичення річкового алювію в результаті осідання на поверхню заплавної ґрунтів твердих часток з повневих вод.

В заплаві річки Ірпінь значну площу займають ґрунти гідроморфного ряду: торфово-болотні, лучно-болотні, лучні. Рівень гідроморфності залежить від місце залягання ґрунтів і глибини залягання підґрунтових вод.

Переважають торфовища низинні середньо глибокі (потужністю 1,0-1,5м) з сильно розкладеними високо зольними осушеними, а в прирусловій частині (до 30-200 м від русла) – торфовищами низинними неглибокими (потужністю 0,5-1,0 м) сильно розкладеними високо зольними осушеними. В місцях

розширення заплави, на окраїнних ділянках території заплави, що охоплена меліоративною системою – торфовищами низинними глибокими (потужністю 1,5-4,0 м) середньо/сильно-розкладеними середньо/високозольними осушеними.

Ґрунти відносяться до потенційно родючих з високою акумуляцією органічної речовини та біогенних елементів.

При достатній вологозабезпеченості території в цілому, ділянки поширення піщаних та глинисто-піщаних ґрунтових різновидів періодично зазнають дефіциту вологи. В зв'язку з пересушенням торф'яників у заплаві, влітку інколи виникають пожежі.

Ландшафти.

Заплава ріки Ірпінь є унікальним природним утворенням зі специфічними ландшафтно-екологічними умовами та ландшафтами, що динамічно змінюються у часі. Закономірності функціонування заплавного ландшафту як цілісного утворення значною мірою залежить від природних та антропогенно зумовлених факторів.

Заплавний ландшафт річки Ірпінь належить до відносно молодих та динамічних утворень, приурочених до найнижчих гіпсометричних позицій річкової долини. Особливості сучасного формування ландшафтів визначаються характером прояву елементарних ґрунтових процесів у заплаві, динамічністю алювіальних процесів, впливом меліоративних систем.

Ландшафт території являє собою типову понижену річкову заплаву складену низинними торфами різної потужності, з заплавними болотними ґрунтами, під високотравно - болотнотравними чорновільшаниками, вербою та вологотравно-осоковими луками, переважно меліоровані, та з лучними, лучно-болотними, торфово-болотними ґрунтами та торфовищами на піщаних та суглинкових відкладах під рослинністю волого травних лук під вільшаниками та вторинною чагарниковою рослинністю.

У ландшафтній структурі заплави можна виділити такі урочища:

притерасних слабо дренажованих заболочених понижень з лучно-болотними, та торфово-болотними ґрунтами під вологими луками та болотною рослинністю та вільшаниками;

слабо хвилясті центральної частини заплави з переважно осушеними торф'яними ґрунтами під вологотравно - різнотравними луками та чагарниками верби та берези;

слабо хвилясті прибережні піщані напівзадерновані під угрупованнями із шелюги, піонерного різнотрав'я;

заболочені зниження, западини та стариці з лучно-болотними, торфово-болотними ґрунтами й торфовищами під лучно-болотною рослинністю, вільшаниками та вербою.

Заплавний ландшафт відіграє роль регулятора водних потоків, геохімічного, мікрокліматичного, газового і інших режимів.

Особливості заплавного ландшафту вимагає всебічно обґрунтованого нормування антропогенних навантажень та передбачає створення відповідних

умов для відновлення його екологічної стійкості. Це можливо тільки шляхом оголошення заплавної ландшафту р. Ірпінь ландшафтним заказником.

Загальна характеристика флори

Відповідно до Геоботанічного районування України територія, що запропонована до заповідання, належить до Київського правобережного округу грабово-дубових, дубово-соснових лісів, заплавної луки та евтрофних боліт Поліської підпровінції хвойно-широколистяних лісів Східноєвропейської (сарматської) провінції хвойно-широколистяних та широколистяних лісів.

Територія включає саму річку Ірпінь, прибережну – захисну смугу вздовж річки та частину меліорованої заплави річки Ірпінь до першої надзаплавної тераси.

За своїм генезисом флора заплави є гетерогенною, здебільшого бореального і середземноморського характеру. Флористичний склад макролітів заплави р. Ірпінь за даними польових геоботанічних досліджень налічує близько 230 видів квіткових рослин.

Флора вказаної території характерна для водно-болотних угідь та тісно пов'язана з особливостями водного режиму.

Рослинність представлена:

гідрофільною: водною (повністю занурені у воду рослини) та прибережно-водною (гідрофіти, поширені по берегах проточних і стоячих водойм водною та прибережно-водною рослинністю);

угрупованнями піщаних гряд–самофітні луки, (головним чином мезоксерофіти та ксеромезофіти);

болотистими луками, з рештками первинної водно-болотної рослинності;

вторинною рослинністю меліорованих торф'яників;

справжніми луками з ділянками чагарників.

Щодо загальної картини, то із числа вищих спорових рослин на території Ірпінської осушувально-зволожувальної системи ростуть 6 видів мохо- й 2 види папоротеподібних й відсутні плауно- і хвоцеподібні.

Серед покритонасінних рослин домінують дводольні. Впорядкування родин за кількістю родів показало, що понад 50% включають по одному роду. Найчисельнішими родинами серед дводольних є айстрові, бобові, гвоздичні і ранникові, а серед однодольних – осокові, тонконогові. Достеменно відомо про 30 видів геофітів і стільки ж – гелофітів.

Великий вплив на флору макрофітів тут мала антропогенна діяльність: 1970-1980 рр. досить інтенсивно велось сільське господарство і лише занепад економіки у 1990-х рр., подальша її деградація і пов'язане з цим розпаювання земель створили умови для поступового повернення місцевої флори до стану дикої природи.

Наявність значної кількості водоростей в акваторії може характеризувати погіршення якості води. Створення щільного шару з водоростей перешкоджає проникненню світла в нижні шари водної товщі, внаслідок чого відбувається

зменшення рівня розчиненого кисню у воді. Дослідження водної екосистеми р. Ірпінь показало, що лише на невеликих ділянках є їхні значні зарості. Вода при цьому набуває зеленуватого відтінку або помутніння.

В акваторії р. Ірпінь зустрічаються надводні рослини з плаваючими листками: латаття біле (*Nymphaea alba*), глечики жовті (*Nuphar lutea*), жабурник звичайний (*Hydrocharis morsus-ranae*), водяний різак алоеvidний (*Stratiotes aloides*), ряска мала (*Lemna minor*), ряска триборозенчаста (*Lemna trisulca*), спіродела багатокоренева (*Spirodela polyrhiza*), рдесник плавучий (*Potamogeton natans*), а також занурені рослини: рдесник гребенястий (*Stuckenia pectinata*), рдесник кучерявий (*Potamogeton crispus*), рдесник вузлуватий (*Potamogeton nodosus*), рдесник пронизанолистий (*Potamogeton perfoliatus*) кушир підводний (*Ceratophyllum demersum*), водопериця колосиста (*Myriophyllum spicatum*).

Відмічено фітоугруповання із Зеленої книги України: глечики жовті (*Nuphar lutea*), Латаття сніжно-біле (*Nymphaea candida* J. et C. Presl).

Особливу увагу слід приділити асоціаціям глечиків жовтих (латаття жовте, *Nuphar lutea*), як індикатору якості води. Проте у р.Ірпінь вони не чисельні, не виступають активними ценозоутворювачами і лише в окремих випадках утворюють на річках невеликі розріджені та поодинокі плями серед інших водних та прибережно-водних рослин.

Серед виявлених видів присутні біоіндикатори як чистих вод – пухирник малий (*Utricularia minor*), ряска триборозниста (*Lemna trisulca*), глечики жовті: (*Nuphar lutea*), стрілиця звичайна (*Sagittaria sagittifolia*), жабурник звичайний (*Hydrocharis morsus-ranae*), їжача голівка (*Sparganium erectum*) так і забруднених: водяний різак звичайний, або тілоріз (*Stratiotes aloides*), кушир занурений (*Ceratophyllum demersum*).

У заболочених зниженнях та вздовж русла домінують асоціації гелофітів: очерет звичайний (*Phragmites australis*), рогіз широколистий (*Typha latifolia*), куга озерна (*Schoenoplectus lacustris*), лепешняк великий (*Glyceria maxima*), осока гостра (*Carex acuta*), осока побережна (*Carex riparia*), осока болотна (*Carex heleonastes*), очеретянка звичайна (*Phalaroides arundinacea*), зустрічаються півники болотні (*Iris pseudacorus*), мильнянка лікарська (*Saponaria officinalis*), м'ята водяна (*Mentha aquatica*), зніт шорсткий (*Epilobium hirsutum*), пижмо звичайне (*Tanacetum vulgare*), льонок звичайний (*Linaria vulgaris*), ехіноцистис шипуватий (*Echinocystis lobate*), гірчак перцевий (*Persicaria hydropiper*), гірчак почечуйний (*Persicaria maculosa*), дягель лікарський (*Angelica archangelica*).

На підвищених піщаних грядах біля русла зростають злинка однорічна (*Erigeron annuus*), золотушник канадський (*Solidago canadensis*), булавоносець сіруватий (*Corynephorus*), ситник розлогий (*Juncus effuses*), дивина звичайна (*Verbascum phlomoides*), перстач повзучий (*Potentilla reptans*).

У вирівняній відносно підвищеній частині заплави зустрічаються: звіробій звичайний (*Hypericum perforatum*), череда (Під Bindes), сухоребрик високий (*Sisymbrium altissimum*), гикавка звичайна (*Berteroa incana*), круцата гола (*Crucata glabra*), вероніка колосиста (*Veronica spicata*), конюшина повзуча

(*Trifolium repens*), плетуха звичайна (*Calystegia sepium*), сідач конопляний (*Eupatorium cannabinum*), шоломниця звичайна (*Scutellaria galericulata*), полин гіркий (*Artemisia absinthium*), підмаренник чіпкий (*Galium aparine*), осот польовий (*Cirsium arvense*), вика волохата (*Vicia villosa*), лопух (Під *Arctium*), будяк (*Carduus*), борщівник (Під *Heracleum*), батоги широколисті (*Chondrilla latifolia*), підмаренник білий (*Galium album*), дикий кінський щавель (*Rumex confertus*), вербозілля звичайне (*L. vulgaris*), вербозілля лучне (*Lysimachia nummularia*), кушир занурений (*Ceratophyllum demersum*), кропива дводомна (*Urtica dioica* L.) та інші.

Наявна невелика та мала поросль дерев і кущів з переважанням верби кущової (*Salix* L.), клена ясенелистого (*Acer negundo*), вільхи чорної (*Alnus glutinosa*) і берези повислої (*B. pendula*).

На узбіччі вздовж траси, що перетинає заплаву р. Ірпінь: в значній кількості зростає осот польовий (*Cirsium arvense*), іноді зустрічається цмин піщаний (*Helichrym arenarium*) та топінамбур (*Helianthus tuberosus*).

У структурі рослинного покриву заплави виділено також і шкідливі види (бур'яни). Трапляються молочай кипарисовий (*Euphorbia cyparissias*), полин гіркий (*Artemisia absinthium*), мильнянка лікарська (*Saponaria officinalis*), льонок звичайний (*Linaria vulgaris*), волошка розлога (*Centaurea diffusa* Lam.), пирій повзучий (*Elytrigia repens*), триреберник непахучий (*Matricaria perforata*), перстач (*Potentilla recta*), дивина ведмеже вухо (*Verbascum thapsus* L.), берізка польова (*Convolvulus arvensis*).

До поширених видів відносять: рогіз вузьколистий (*Typha angustifolia* L.), очеретянку звичайну (*Phalaroides arundinacea*), очерет звичайний (*Phragmites australis*). Вони активно розвиваються і домінують на ділянках із сприятливими умовами. (зазначені види, зокрема асоціації рогоза вузьколистого та очерету звичайного формують оселища прибережних високотравних гелофітів: місця існування гідрофільних безребетних та гніздування болотяних птахів.

У науковій літературі є посилання, що в межах території було виявлено місцезростання Берези низької (*Betula humilis* Schrank), - рідкісний вид флори нашої країни, занесений до Червоної книги України. Це палеарктичний, бореальний вид, гляціальний релікт. Береза низька поширена переважно на Поліссі, де проходить південна межа ареалу.

Кущ заввишки 1-2,5м. Молоді гілочки вкриті смолистими бородавочками й рідкими короткими волосками. Листки чергові, коротко черешкові, серцеподібні або овальні, по краю зубчасті. Квітки одностатеві, зібрані в прямостоячі тичинкові й маточкові сережки; маточкові - при плодах довгасто-яйцеподібні або овальні, 12-15 мм завдовжки, 5-7 мм завширшки, на коротких ніжках, з двома листками при основі. Плід - горішок. Цвіте у травні. У природних умовах зростає на болотах та луках.

Місцезростання виявлені після 1950 року: Київське Полісся Київська область - околиці м. Ірпінь: у сосново-дубовому лісі на правому березі р.Ірпінь, 09.08.1969, С.С. Харкевич (КВНА); на болоті в 1,5-2,0 км від

р.Ірпінь, 16.08.1969, С.С. Харкевич, І.І. Гордієнко (КВНА); р.Ірпінь, берег, узлісся, 13.09.1969, М.В. Клоков (Гербарій Клокова).

Результати проведених досліджень свідчать про істотне зменшення ареалів берези низької (*Betula humilis*) після 1950 років. Зокрема значно зменшилася кількість популяцій берези низької в Київській області. На стан популяцій *Betula humilis* негативно вплинула забудова приміських територій, видобуток торфу, осушення боліт та інші антропогенні чинники, внаслідок чого багато місцезростань було знищено. Зважаючи на цінність генофонду *Betula humilis* поблизу південної межі ареалу, науковцями пропонується взяти під охорону місцезростання виду в заплаві р. Ірпінь.

Загальна характеристика фауни

Відповідно до зоогеографічного районування України територія знаходиться у межах підділянки Центрального (Житомирського та Київського) Полісся ділянки Східноєвропейського мішаного лісу району мішаного, листяного лісу та лісостепу Східноєвропейського округу Бореальної Європейсько-Сибірської підобласті Палеоарктичної області.

Фауна проєктованого заказника є типовою для заплави середніх річок Поліського регіону.

На зазначеній території наявне значне різноманіття комах, зокрема, метеликів, павуків, бабок та ін.

Найбільш часто зустрічаються:

Зербатка с-біле (*Polygonia c album*),
плосконіжка звичайна (*Platycnemis pennipes*),
Павичеве око (*Aglais io*)
Сонцевик адмірал *Vanessa atalanta*,
Махаон *Papilio machaon*
Поліксена *Papilio machaon* Бернська конвенція II,
Мінливець великий (*Apatura iris*) Червона книга України
Осовідна бджола (*Blood Bees Під Sphecodes*),
Листоїд (*Chrysolina sanguinolenta*),
Полон квітневий (*Bibio marci*),
Деревоточець пахучий (*Cossus Cossus*),
красуня блискуча (*Calopteryx ~~splendens~~ splendens*),
Тонкочервець смугастий (*Sympetrum striolatum*),
Тонкочервець криваво-червоний (*Sympetrum sanguineum*),
Хрестовик чотирьохплямистий (*Araneus quadratus*).

З червоногих молюсків зустрічаються:

Равлик (*Helicoidea*),
Монашка паперова (*Monacha carthusiana*),
Равлик австрійський (*Caucasotachea vindobonensis*),
Равлик виноградний (*Helix pomatia*),
Ставковик великий (*Lymnaea stagnalis*),
Ставковик звичайний (*Lymnaea stagnalis*),
Ставковик малий (*Galba truncatula*),

Ставковик яйцевидний (*Lymnaea ovata* (L. ovata),
Ставковик вухатий (*Lymnaea auricularia*)
Живородка річкова (*Viviparus viviparus*)
Котушка рогоподібна (*Planorbarius corneus*)

З двостулкових моллюсків зустрічаються:

Беззубка лебедина (*Anodonta cygnea*) **Червона книга України (нове видання),**

Перелівниця звичайна (*Unio pictorum*),

Кулька рогова (*Sphaerium corneum*).

П'явка медична (*Hirudo medicinalis*) Європейський червоний список, Червона книга України (категорія вразливий) Бернська конвенція Додаток III

Плазуни представлені типовими для регіону:

Вуж звичайний (*Natrix natrix*),

Ящірка прудка (*Lacerta agilis*),

рідше зустрічаються ящірка живородна (*Zootoca vivipara*) (Бернська конвенція Додаток III, регіонально рідкісна) та веретінниця колхідська (*Anguis colchica*)

З земноводних найбільш чисельними є:

Жаба озерна (*Pelophylax ridibundus*) Бернська конвенція Додаток III,

Жаба ставкова (*Pelophylax lessonae*) Бернська конвенція Додаток III,

Ропуха зелена (*Bufo viridis*), Бернська конвенція Додаток II,

Ропуха сіра (*Bufo bufo*), Бернська конвенція Додаток II

Жаба гостроморда (*Rana arvalis*), Бернська конвенція Додаток II,

Райка деревна (*Hyla arborea*) Бернська конвенція Додаток II,

Кумка звичайна (*Bombina bombina*) (Резолюція 6 Бернської конвенції).

Іноді зустрічаються:

Тритон звичайний (*Triturus vulgaris* або *Lissotriton vulgaris*),

Тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*).

До середини XIX століття в р.Ірпінь водилося 57 видів риб. Крім того, згідно монастирських літописів, польських і литовських хронік, у річку Ірпінь з Дніпра заходили особини білуги вагою до 20 пудів.

Зараз в іхтіофауні р. Ірпінь найпоширенішими видами є:

Гірчак європейський (*Rhodeus amarus*) Бернська конвенція Додаток III,

Головень європейський (*Squalius cephalus*) регіонально рідкісний,

Щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) Бернська конвенція Додаток III,

Верховка звичайна (*Leucaspis delineatus*) Бернська конвенція Додаток III,

Бичок-пісочник (*Neogobius fluviatilis*) Бернська конвенція
Додаток III,
Пічкур звичайний (*Gobio gobio*),
Лящ (*Abramis brama*),
Верховодка звичайна (*Alburnus alburnus*)
Плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*)
Плітка звичайна (*Rutilus rutilus*),
Краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*),

Рідше зустрічаються:

Щука звичайна (*Esox lucius*),
Окунь звичайний (*Perca fluviatilis*),
Щипавка золотиста (*Sabanejewia aurata s. l.*) Бернська конвенція
Додаток III, МСОП статус DD (недостатньо даних)
Йорж звичайний (*Gymnocephalus cernuus*),
Ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*) **Червона книга України**
(категорія рідкісний).

Серед чужорідних видів (зрідка):

Білий амур (*Stenopharyngodon idella*),
Чебачок амурський (*Pseudorasbora parva*),
Товстолоб білий (*Hypophthalmichthys molitrix*),
Сонячний окунь (*Lepomis gibbosus*),
Ротань-головешка, (*Perccottus glenii*),
Колючнка багатоголкова південна (*Pungitius platygaster*) Бернська
конвенція Додаток III,

Надзвичайно велике значення заплава річки Ірпінь має для лучних та водно-болотних **птахів**. Перелітні птахи, головним чином коловодні, на шляху своєї міграції використовують цю територію як місце відпочинку та годівлі, це

Бугайчик (*Ixobrychus minutus*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток II, регіонально рідкісний,
Чепура велика (*Ardea alba*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток II, регіонально рідкісний
Чапля сіра (*Ardea cinerea*) Бернська конвенція Додаток III
Чапля руда (*Ardea purpurea*) Бернська конвенція Додаток II
Лебідь-шипун (*Cygnus olor*) Бернська конвенція Додаток III,
Бонська конвенція Додаток I, II,
Лелека білий (*Ciconia Ciconia*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток II,
Лелека чорний (*Ciconia nigra*) Червона книга України (категорія рідкісний), Резолюція 6 Бернської конвенції
Мартин звичайний (*Chroicocephalus ridibundus*) Бернська
конвенція Додаток III,
Крячок річковий (*Sterna hirundo*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток II, регіонально рідкісний,

Крячок білощокий (*Chlidonias hybrida*) Бернська конвенція Додаток II,

Рибалочка (*Alcedo atthis*) Бернська конвенція Додаток II,

Навколоводна/ прибережна рослинність є місцем годівлі або гніздування низки птахів водно-болотного комплексу, зокрема це:

Очеретянка велика (*Acrocephalus arundinaceus*) Бернська конвенція Додаток II,

Очеретянка лучна (*Acrocephalus schoenobaenus*) Бернська конвенція Додаток II,

Очеретянка чагарникова (*Acrocephalus palustris*) Бернська конвенція Додаток II,

Кобилочка річкова (*Locustella fluviatilis*), Бернська конвенція Додаток II,

Чирянка мала (*Anas crecca*), Бернська конвенція додаток III, (Бонська конвенція I,II)

Крижень звичайний (*Anas platyrhynchos*) Бернська конвенція Додаток III, Бонська конвенція Додаток I,II, регіонально рідкісний

Чирянка велика (*Anas querquedula*) Бернська конвенція Додаток 3, Бонська конвенція Додаток I,II,

Гоголь (*Bucephala clangula*) Червона книга України (категорія рідкісний), Бернська конвенція (Додаток III), Бонська конвенція (I,II),

Курочка водяна (*Gallinula chloropus*) Бернська конвенція Додаток III,

Лиска звичайна (*Fulica atra*) Бернська конвенція Додаток III, Бонська конвенція Додаток II.

Деркач (*Crex crex*) Бернська конвенція Додаток II, МСОП категорія близький до загрози зникнення),

Набережник (*Actitis hypoleucos*) Бернська конвенція Додаток II, Бонська конвенція Додаток I, II.

Чайка (*Vanellus vanellus*) Європейський червоний список, статус вразливий, Бернська конвенція Додаток III, Бонська конвенція Додаток II.

Баранець звичайний (*Gallinago gallinago*) Бернська конвенція II, Бонська конвенція I,II.

В межах заплави також зустрічаються:

Припутень (*Cyiumba palumbus*),

Сорокопуд сірий (*Lanius excubitor*) **Червона книга України, категорія рідкісний**, Бернська конвенція Додаток III,

Сорокопуд терновий (*Lanius collurio*) Бернська конвенція Додаток II,

Зеленяк звичайний (*Chloris chloris*) Бернська конвенція Додаток II,

Синьошийка (*Luscinia svecica*) Бернська конвенція Додаток II, Бонська конвенція Додаток II,

Кропив'янка рябогруда (*Curruca nisoria*) Бернська конвенція
Додаток II,
Кропив'янка сіра (*Curruca communis*)
Вівсянка звичайна (*Emberiza citrinella*) Бернська конвенція
Додаток II,
Щиглик звичайний (*Carduelis carduelis*) Бернська конвенція
Додаток II,
Сойка (*Garrulus glandarius*),
Сорока звичайна (*Pica pica*),
Ластівка сільська (*Hirundo rustica*),
Ластівка міська (*Delichon urbica*) Бернська конвенція Додаток II,
Трав'янка лучна (*Saxicola rubetra*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток II,
Трав'янка чорноголова (*Saxicola torquata*) Бернська конвенція
Додаток II, Бонська конвенція Додаток II,
Заплаву використовують хижі птахи у якості кормових ділянок, серед
яких:

Боривітер звичайний (*Falco tinnunculus*) Бернська конвенція
Додаток II, Бонська конвенція Додаток II,

Змієїд (*Circaetus gallicus*) занесений до **Червоної книги України**
(категорія **рідкісний**), Бернська конвенція Додаток II, Бонська
конвенція Додаток I,II,

Канюк звичайний (*Buteo buteo*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток I,II,

Зимняк (*Buteo lagopus*), пролітний та зимуючий вид, Бернська
конвенція Додаток II, Бонська конвенція Додаток I,II,

Осоїд (*Pernis apivorus*) Резолюція 6 Бернської конвенції, Бонська
конвенція, I,II,

Лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*) Бернська конвенція
Додаток II, Бонська конвенція Додаток I,II, регіонально рідкісний,

Лунь лучний (*Circus pygargus*) **Червона книга України**
(категорія **вразливий**, МСОП статус LC (найменша загроза), Бернська
конвенція Додаток II, Бонська конвенція Додаток I,II,

Підсоколик великий (*Falco subbuteo*) Бернська конвенція Додаток
II, Бонська конвенція Додаток II,

Підорлик малий (*Aquila pomarina*) **Червона книга України**
(категорія **рідкісний**), МСОП статус LC (найменша загроза) Бернська
конвенція Додаток II, Бонська конвенція Додаток I,II,

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*) **Червона книга України**
(категорія **рідкісний**), МСОП статус LC (найменша загроза) Бернська
конвенція Додаток II, Бонська конвенція Додаток I,II,

Шуліка чорний (*Milvus migrans*) **Червона книга України**
(категорія **вразливий**), Європейський червоний список, статус
вразливий, МСОП статус LC (найменша загроза), Бернська конвенція
Додаток II, Бонська конвенція Додаток I,II,

Яструб малий (*Accipiter nisus*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток I,II.

Яструб великий (*Accipiter gentilis*) Бернська конвенція Додаток II,
Бонська конвенція Додаток I,II.

Зустрічаються також й інші види:

Дрізд-омелюх (*Turdus viscivorus*) Бернська конвенція Додаток III,
Бонська конвенція Додаток II,

Дрізд чорний (*Turdus merula*) Бернська конвенція Додаток III,
Бонська конвенція Додаток II,

кропив'янка чорноголова (*Sylvia atricapilla*) Бернська конвенція
Додаток II

вівчарик ковалик (*Phyloscopus collybita*) Бернська конвенція
Додаток II

вівчарик весняний (*Phylloscopus pterrhula*) Бернська конвенція
Додаток II

щеврик лучний (*Anthus pratensis*) Бернська конвенція Додаток II

щеврик червоногрудий (*Anthus cervinus*) Бернська конвенція
Додаток II

пуночка (*Plectrophenax nivalis*) Бернська конвенція Додаток II

вівсянка звичайна (*Emberiza citrinella*) Бернська конвенція
Додаток II

Просянка (*Emberiza calandra*) Бернська конвенція Додаток II

Жайвір польовий (*Alauda arvensis*) Бернська конвенція Додаток II

Плиска біла (*Motacilla alba*) Бернська конвенція Додаток II,

Плиска жовтоголова (*Motacilla citreola*) Бернська конвенція
Додаток II,

Крук (*Corvus corax*) Бернська конвенція Додаток III,

Чечевиця (*Carpodacus erythrinus*) Бернська конвенція Додаток II,

Серпокрилець чорний (*Apus apus*) Бернська конвенція Додаток
III,

Зозуля (*Cuculus canorus*) Бернська конвенція Додаток III,

Куріпка сіра (*Perdix perdix*) Європейський червоний список
статус вразливий, Бернська конвенція Додаток III

З ссавців, на території заплави річки Ірпінь можна зустріти:

Зайця сірого (*Lepus europaeus*), Бернська конвенція Додаток III

Лисицю звичайну (*Vulpes vulpes, syn. Vulpes fulva*)

Сарна європейська (*Capreolus capreolus*) МСОП, статус LC (під
найменшою загрозою), Бернська конвенція Додаток III

На заплаві існує велике різноманіття **гризунів**, притаманних біотопам
річкових заплавл. До найбільш типових можна віднести лише мілких
представників, таких як:

Полівка звичайна (*Microtus ex grex arvalis*),

Нориця руда *Myodes glareolus*.

Миша польова (*Apodemus agrarius*),

Миша хатня (*Mus musculus*),
Серед комахоїдних ссавців найбільш фоновими представниками в міофауні є:

Кріт звичайний (європейський (*Talpa europaea*)),
Буроzubка звичайна (*Sorex araneus*),
Їжак білочеревий (*Erinaceus roumanicus*)

На цій території також зрідка зустрічається Бобер європейський або річковий (*Castor fiber*). (Резолюція 6 Бернської конвенції)

Як було вже зазначено, ділянки, запропоновані під оголошення заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь», є частиною території «Долина ріки Ірпінь» (UA0000342), що отримала міжнародний статус Adopted Sites - Сайту Мережі Емеральд (Смарагдової мережі).

База даних Смарагдової мережі – «Species of Resolution 6 Database» показує де в Україні відомі місцезнаходження видів тварин і рослин, включених до Резолюції 6 Бернської конвенції, для яких створюються території Смарагдової мережі.

До бази даних сайту «Долина ріки Ірпінь» (UA0000342) внесені наступні види:

Group A – Amphibians (Амфібії)

Кумка червоночерева (*Bombina bombina*) — земноводна тварина родини кумкових ряду Безхвостих, що мешкає у малих заплавах, часто тимчасових водоймах чи болотах.

Тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*) — вид тритонів роду *Triturus*. Перевагу тритони віддають водоймам зі слабопроточною або з стоячою водою. Вид занесено до Додатку II «Конвенції з охорони дикої флори і фауни та природного середовища існування в Європі» (категорія «види, що підлягають особливій охороні») та до «Червоної книги хребетних Міжнародного союзу охорони природи (МСОП)». Гребінчастий тритон дуже чутливий до якості води у водоймищах. Крім того вид внесений до Червоної книги України

Group I – Invertebrates (Безхребетні)

Жук-олень (*Lucanus cervus* Linnaeus, 1758). Це найбільший представник ряду Твердокрилих у фауні України. Жук-олень занесений до **Червоної книги України** (II категорія) та до Бернської конвенції Додаток III знищення як самих комах, так і місць їхнього існування заборонено. Жук-олень, належить до видів, ареал яких скорочується і яким в недалекому майбутньому може загрожувати зникнення. Вивчення біології та поширення цього виду є важливою і першочерговою задачею для розробки заходів його охорони.

Зустрічається моллюск беззубка лебедина (*Anadonta cygnea*) чутливий до забруднення вид, що трапляється у лотичних екосистемах і внаслідок зміни умов середовища внаслідок зарегулювання стоку та забруднення зменшив свою чисельність у низці регіонів країни і нині був внесений до Червоної книги України (четверте видання)

Group F – Fish (Риби)

В'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*) — риба родини В'юнових (Cobitidae). Дотримується здебільшого болотистих, повільно текучих або стоячих вод. Внесений до Додатку 3 Бернської конвенції.

Гірчак європейський (*Rhodeus amarus*) — риба родини коропових (Cyprinidae). Прісноводна зграйна риба чистих водойм, де віддає перевагу прибережній зоні, невеликим глибинам і ділянкам із заростями підводної рослинності. Внесений до Додатку 3 Бернської конвенції.

Group R – Reptiles (Пенмилії)

Болотна черепаха європейська (*Emys orbicularis*) — вид прісноводних черепах, єдиний представник ряду Черепах у фауні України. Занесен до Європейського червоного списку, статус NT близький до загрозливого. Мешкає переважно у лісових болотах і ставках. Черепаха приносить користь, знищуючи личинок комарів та хворих риб. При всій своїй спритності у воді їй вдається спіймати лише хвору або поранену рибу, кількість черепах з кожним роком зменшується.

Group B – Birds (Птаху)

Лелека білий (*Ciconia ciconia*) — птах родини лелекових, ряду лелекоподібних. Перебуває у списку Бернської конвенції (Резолюція 6). У спектрі живлення не лише жаби, але і миші, зокрема полівки, ховрахи, ящірки, дрібні гадюки, різних комах та їх личинки, наприклад, плавунців. Основні причини зменшення кількості лелеки білої - широке використання на сільськогосподарських угіддях отрутохімікатів та осушення боліт.

Group M – Mammals (Ссавці)

Бобер європейський, або річковий (*Castor fiber*) — гризун роду бобер (*Castor*) родини бобрових (Castoridae). На сьогодні внесений до списку міжнародного союзу охорони природи, статус LC — найменший ризик.

Видра річкова (європейська, звичайна) (*Lutra lutra*) — занесена в Червону книгу України. Крім того вид внесений до списку МСОП (статус NT- близький до загрозливого) та Європейського червоного списку (статус близький до загрозливого). Місця оселення річки, озера, стариці, ставки. Веде сутінково-нічний спосіб життя. Живе в норі з 1-2 входами, що розташовані під водою і над нею. Живиться переважно рибою, хоч поїдає також багато жаб, раків, молюсків та різних водяних комах. Полює і на водоплавних птахів та мишовидних гризунів, зокрема водяних полівок.

Щур водяний (*Arvicola amphibius*) — МСОП статус LC — найменший ризик.

Історичні відомості.

Ірпінська заболочена заплава, густі очерети і верболози служили лінією оборони Києва аж до XX століття. Це був природній кордон між слов'янськими племенами: лівобережний Ірпінь – древлянська земля, а з правого берега – територія полян.

Кілька тисяч років тому Ірпінь служив північною межею Країни скіфів.

Землі навколо річки були в центральній частині території Київської Русі і літописи не раз згадували про цю річку у зв'язку з певними історичними

подіями. Одним з них була «Битва на річці Ірпінь» у 1321 році, в результаті якої Київ і суміжні землі потрапили під панування Великого Князівства Литовського.

Місцеве населення брало участь у козацько-селянському повстанні під проводом фастівського полковника Семена Палія у 1702-1704 роках.

У XVIII столітті річкою Ірпінь пролягав кордон між Російською імперією та Польщею, встановлений після укладення між цими державами 26 квітня 1686 року «Вічного миру». Лівобережжя Ірпеня, де розташовані сучасні Буча, Ворзель, Гостомель відійшло до Польщі.

По обидва боки заплави були польські та російські прикордонні форпости. Прикордонний край був переповнений контрабандистами, які потай провозили через кордон у Київ угорське вино і французьку горілку. Місцеві жителі надавали притулок контрабандистам і гайдамакам, іноді навіть брали участь у походах гайдамаків. Тут також діяли численні дрібні гайдамацькі загони під керівництвом Гапона Кошцієнка, Бородавки, старообрядця Харитона Коняхіна, Грицька Ступака.

100 років тому ширина річки Ірпінь у гирлі сягала понад 100 м, а глибина до трьох - шості метрів.

У 1941 році річкою Ірпінь пролягала перша лінія оборони Києва.

Ще за наповнення Київського водосховища у 60-х роках минулого століття до його нормального підпірного рівня (103 м над рівнем моря), заплава у пониззі Ірпеня виявилася на три метри нижчою за водосховище. Об'єкт захисту заплави від затоплення у складі проекту Київської ГЕС та водосховища офіційно називається «Захист заплави міста Ірпінь». Цей захист здійснювався Козаровицькою дамбою довжиною 1,4 км та побудованою в її тілі насосною станцією, яка перекачувала воду Ірпеня у водосховище із сумарною продуктивністю понад 60 кубометрів на секунду. Захищена територія, площею близько двох з половиною тисяч гектарів використовувалася переважно як пасовища та сіножаті. Меліорація земель цього масиву здійснювалася мережею дренажних каналів.

Під час російської навали в 2022 році річка знову відіграла роль природної перепони загарбникам та допомогла врятувати Київ. Уже на другий день початку повномасштабного наступу з північного напрямку 25 лютого 2022 року українські військові були вимушені підірвати мости через річку Ірпінь - на Новоірпінській трасі, мостовий перехід у Гостомелі та у Демідові.

Агресор спробував прорватися через меліоровану заплаву річки Ірпінь.

Командувачем оборони Києва О.Сирським було надано наказ підірвати дамбу й наступного дня після невдалих спроб відкрити був здійснений перший підрив — внаслідок вибуху близько 500 кг вибухівки утворився отвір діаметром близько метра-півтора. Та на заваді води став шлюз навпроти села Червоне урочища Шевелівка.

На той час в Мощуні та поблизу шлюзу вже точились запеклі бої, ані підняти, ані зруйнувати його не вдалось. Тому було вирішено підірвати греблю в Козаровичах вдруге. Цього разу вже під ворожим вогнем була

закладена тонна вибухівки. Аби прискорити надходження води в заплаву Ірпеня були відкриті шлюзи вище за течією, також були перекриті шлюзи Вишгородської ГЕС за рахунок чого було навмисно підвищено рівень води в Київському водосховищі. Вода, що ринула в долину річки, створила широку неприступну для військ противника перешкоду, що істотно полегшило оборону Києва.

Завдяки стрімкому зростанні рівня річки Ірпінь, наведені росіянами три понтонні переправи в районі с.Мошун, виявились непридатними до використання, підходи до них залило, в полях зав'язала і тонула російська військова техніка. Вода з річки затоплювала окопи росіян, що вже встигли закріпитись на лівому березі, їм доводилось рити нові окопи, переносити свої речі, зброю, боєприпаси, що робило їх уразливими для української артилерії.

Річка Ірпінь розлилась, протягом наступних днів та тижнів, заплава була затоплена на понад 20 кілометрів вгору за течією. 2500 га заплавлених земель пішло під воду, докорінно змінивши як екологічний стан долини річки, так і стратегію оборони столиці України. Російська техніка виявилася нездатною форсувати заплавні болота.

Через понад місяць від підриву греблі, підтоплення сягнуло околиць сіл Гута-Межигірська, Червоне, Мошун, Горенки й селища Гостомель затопивши заплаву річки до висот в 107 метрів над рівнем моря.

Естетична оцінка території.

До основних факторів, які визначають ***естетичну цінність*** території майбутнього заказника відноситься привабливість і мальовничість заплавного ландшафту та наявність водойми - річки Ірпінь.

Місцевість заплави вирівняна, зрідка спостерігаються невеликі прируслові вали. На рівнинній частині переважають вологі луки, на луках та вздовж прибережної смуги зустрічаються зарості верби та вільхи різного віку.

Панорамність: фокусні пункти, з яких відкриваються широкі і далекі види наявні.

Водойма – річка Ірпінь, завширшки 6-12 метрів та глибиною від 1 до 4 метрів. Лівий берег пологий, правий - більш крутий. Берегова смуга звивиста.

Особливу мальовничість водоймі надає водна рослинність вздовж берега та привабливі зарості верби та вільхи різного віку.

Вздовж берегів є вузькі природні пляжі придатні для оздоровчого короткострокового відпочинку.

Територію заплави перетинають дві автомагістралі та залізнична колія. Землі транспорту знаходяться поза межами майбутнього ландшафтного заказника.

В частині території майбутнього заказника на лівому березі вздовж водоохоронної зони річки Ірпінь проложена вело та пішохідна заасфальтована доріжка. На цій ділянці також проводяться заходи з благоустрою території (догляд за зеленими насадженнями).

Промислові запаси *лікарських рослин*, ягідної та грибною сировини на території, що пропонується під оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» відсутні.

Територія у структурі Екологічної мережі України та Смарагдової мережі Європи.

Екомережа - єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природноресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і, відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України, підлягають особливій охороні.

Відповідно до Регіональної схеми екологічної мережі Київської області (затверджена рішенням Київської обласної ради від 07.10. 2014 № 849-43-VI) територія запропонована для оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» є частиною ***Ірпінського природного екологічного коридору регіонального значення.***

Ірпінський екологічний коридор репрезентує заплавні комплекси р. Ірпінь та екосистеми Українського Полісся і Лісостепу та виконує сполучену функцію між ключовими територіями екомережі та забезпечує зв'язки між ділянками природних ландшафтів, що збільшує їх стійкість до впливу різних негативних факторів і покращує умови для збереження біологічного різноманіття. Сполучена функція може виконуватись лише долинами річок, до яких примикають лісові та інші природні масиви.

Ірпінський екологічний коридор залучений до системи обхідних коридорів Дніпровського екологічного коридору навколо Києва.

Відповідно до частини 3 статті 6 Закону України «Про екологічну мережу України» власники і користувачі територій та об'єктів, включених до переліків територій та об'єктів екомережі, зобов'язані забезпечувати їх використання за цільовим призначенням.

Статтею 11 вказаного вище Закону передбачається, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі в межах своїх повноважень забезпечують розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі.

Частина 4 статті 15 вказаного Закону визначає, що зведена схема формування екомережі України, регіональні та місцеві схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі є основою для розроблення усіх видів проектної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також здійсненні господарської та іншої діяльності.

Включення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, до переліку територій та об'єктів екомережі не призводить до зміни режиму їх охорони та використання, визначеного відповідно до закону (частина 1 статті 18 вказаного закону).

Смарагдова мережа Європи – ряд територій особливого природоохоронного значення, які визначають і зберігають біологічне різноманіття країн Євросоюзу, Східної Європи і деяких африканських держав. Створена рішенням Бернської конвенції 1979 р. і підтримується державами – членами Ради Європи. Мета – виділити і взяти під охорону місця проживання рідкісних видів тваринного і рослинного світу. При оцінці території для включення до Смарагдової мережі Європи враховується: чи мешкають тут види рослин і тварин, що знаходяться під загрозою зникнення, чи представляє вона собою важливий пункт зупинки на шляхах міграції тварин чи птахів, чи відрізняється високим рівнем біорізноманіття, чи зустрічається тут унікальне місце існування.

Територія, запропонована для оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» є частиною **об'єкту Смарагдової мережі Європи - «Долина ріки Ірпінь» (UA0000342 «Irpın river vally»)**, в межах якого виявлено популяції черепахи болотяної (*Emys orbicularis*), кумки червоночеревої (*Bombina bombina*) та тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*), для збереження яких за результатами біогеографічного семінару (Emerald Biogeographical Seminar ALP (Carpathians) – CON – PAN, 11-13 May 2016, Chisinau, Moldova) до Смарагдової мережі мають бути додані нові території. Також зазначено, що наявні тут природні ландшафтні комплекси, які наразі не використовуються для ведення сільського господарства, та наявність значного комплексу видів, що знаходяться під охороною (у т. ч. з Червоної Книги України), свідчать, що долина р. Ірпінь у Київській області заслуговує на збереження. Згадується, що вздовж долини річки знаходяться численні важливі залишки поселень часів Київської Русі, тому ця територія є цінною також і з археологічної точки зору.

На території об'єкту виявлені види з Червоної книги України: мідянка звичайна (*Coronella austriaca*), видра річкова (*Lutra lutra*), ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus*).

Оселища з Резолюції 4 Бернської конвенції, наявні на території об'єкту: «C1.222, C1.223, C1.224, C1.25, C1.32, C1.32, C1.3411, C1.3413, C1.4, C2.33, C2.34, C3.4, C3.51, D5.2, E1.9, E2.2, E3.4, E3.5, F9.1, G1.11, G1.21, G1.A1»

Згідно положень Бернської конвенції, Україна має зобов'язання з охорони Смарагдових територій.

Будь-хто має право надати інформацію про загрози Смарагдовим територіям до Бернської конвенції, а державні органи влади України зобов'язані усунути такі загрози.

Передбачається, що території Смарагдової мережі, розроблені за єдиними критеріями з територіями мережі Natura 2000, після приєднання України до ЄС, отримуватимуть статус територій Natura 2000.

Наприклад, для України це означає, територія Смарагдової мережі «Долина річки Ірпінь» (UA0000342 «Irpın river vally»), після приєднання нашої держави до ЄС автоматично стає територією Natura 2000 і надалі - її фінансування буде підтримуватись Євросоюзом.

Пропозиції щодо режиму ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь»

Відповідно до статей 25 та 26 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», оголошення ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених ландшафтным заказником місцевого значення «Заплава річки Ірпінь» беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження. На території заказника обмежується або забороняється господарська та інша діяльність, здійснення якої може перешкоджати збереженню об'єкта охорони тобто суперечить цілям та завданням заказника передбаченим положенням про заказник (Положення, розробляється після прийняття рішення про оголошення заказника). Іншими словами, дозволяються ті види господарювання і в тих обсягах та в строки, які не впливають негативно на стан об'єктів охорони.

Основні види використання, а також заготівля лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню території заказника. встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання його природних комплексів.

Перелік видів діяльності, що пропонується заборонити або обмежити.

Забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню території ландшафтного заказника, порушує природний розвиток процесів та явищ та створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси і процеси, а саме:

надання земельних ділянок під забудову (у тому числі під житлове та промислове будівництво);

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з охороною території заказника;

геолого-розвідувальні роботи, розробка корисних копалин;

зміна рельєфу;

будівництво нових гідротехнічних споруд, каналів, водосховищ, запруд, розширення, випрямлення русла річки Ірпінь;

здійснювання робіт, що можуть негативно вплинути чи впливають на водність річки Ірпінь і якість води в ній.

порушення ґрунтового покриву, за винятком заходів по обмеженню розповсюдження пожеж;

будь-яке засмічення та забруднення території заказника, влаштування звалищ та захоронень;

зберігання на території Заказника всіх видів отрутохімікатів;

застосування хімічних засобів боротьби з шкідниками та хворобами; використання мінеральних добрив без відповідного наукового обґрунтування та дозволу управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації;

передача у господарське використання або оренду водних об'єктів для рибогосподарських потреб;

влаштування нічліжних таборів, встановлення наметів та розведення вогнищ поза межами місць, спеціально відведених для цього;

проїзд усіх видів транспорту поза дорогами загального користування, за винятком технологічного і службового транспорту землекористувачів, інспекційних, державних та громадських природоохоронних служб,

вирубка дерев та кущів, спалювання сухої рослинності та підпали трави; знищення та відлов диких тварин, що мешкають у заказнику, пошкодження їх гнізд та інших домівок, збирання яєць та пуху тощо;

інтродукція нових для території заказника видів тварин та рослин;

порушення сезону тиші (з 1 квітня по 15 червня);

влаштування літніх таборів для худоби;

миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;

інші види робіт, що можуть призвести до порушення природних зв'язків і ходу природних процесів, втрати наукової, естетичної цінності природного комплексу, що охороняється.

На території заказника дозволяється у встановленому порядку використання його в оздоровчих, рекреаційних та освітньо-виховних цілях, проведення науково-дослідних робіт, обмежена господарська діяльність з додержанням режиму території, а саме:

збереження і відтворення природних комплексів та об'єктів заказника;

недопущення аварій, ліквідація їх наслідків та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищенню території заказника за погодженням з управлінням екології та природних ресурсів облдержадміністрації;

виконання відновлювальних робіт по здійсненню заходів по запобіганню змін природних комплексів, внаслідок негативного антропогенного впливу або стихійного лиха;

проведення заходів з обмеження розповсюдження пожеж;

ліквідація штучних перепон для поверхневого стоку, очистка від сміття, залишків деревини і водоростей;

для попередження розмиву берегів на всіх поворотах р. Ірпінь здійснити посадку швидкорослої верби до побутового горизонту води з виходом за межі бровок на відстань до 2,0 м;

на пологих відкосах ріки Ірпінь виконати залуження відкосів шляхом посівів трав від верху бровки до побутового горизонту води;

регульований випас худоби;

сінокосіння;

влаштування та відповідне обладнання пішохідних та велосипедних стежок;

влаштування та відповідне обладнання пішохідних та велосипедних мостових переходів;

влаштування та відповідне обладнання туристичних маршрутів та екологічних стежок, місць спостереження за природою;

благоустрій та облаштування пляжних зон при умові збереження ландшафтної структури;

короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення (у спеціально облаштованих місцях);

велосипедні і пішохідні прогулянки;

організація і проведення тематичних пізнавальних екскурсій;

проведення комплексних досліджень та спостережень з метою розробки наукових основ збереження та ефективного використання ландшафту заплави річки Ірпінь.

Остаточний перелік діяльності, що забороняється та дозволяється у межах території заказника буде встановлено у Положенні про заказник.

Додаткові матеріали.

Частина території заказника належить до земель водного фонду.

Правовий режим земель водного фонду регулюються Земельним кодексом України, Водним кодексом України та Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища». Механізм користування землями водного фонду, виконання комплексу водоохоронних заходів і проведення експлуатаційних робіт, спрямованих на створення сприятливих умов для утримання цих земель, визначено у Порядку користування землями водного фонду, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 року № 502.

Відповідно до ч. 3 ст. 59 Земельного кодексу України у постійне користування такі землі можуть надаватися за рішенням органів виконавчої влади або місцевого самоврядування державним водогосподарським організаціям для догляду за водними об'єктами, прибережними захисними смугами, смугами відведення, береговими смугами водних шляхів, гідротехнічними спорудами, а також ведення аквакультури тощо.

Заказник межує з територією зайнятою ЛЕП. Від ЛЕП напругою 35, 110 та 330кВ. Відповідно до пункту 7 Правил охорони електричних мереж, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. № 1455, з метою обмеження впливу на суміжні ділянки та об'єкти, встановлюються охоронні зони по обидва боки лінії від крайніх проводів відповідно по 15, 20 та 30 метрів.

Режим території заказника визначається відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» з урахуванням його цільового призначення. Завдання, характер функціонування і режим заказника визначається у положенні про нього.

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Територія заказника, з додержанням вимог, встановлених Законом України «Про природно-заповідний фонд України» та інших актів законодавства України, може використовуватися: у природоохоронних цілях; у науково-дослідних цілях; в оздоровчих та інших рекреаційних цілях; в освітньо-виховних цілях; для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

В разі необхідності на територіях, прилеглих до заказника можуть встановлюватися, охоронні зони.

Розміри охоронних зон визначаються відповідно до їх цільового призначення на основі спеціальних обстежень ландшафтів та господарської діяльності на прилеглих територіях.

Режим охоронних зон території заказника визначається з урахуванням характеру господарської діяльності на прилеглих територіях, на основі оцінки її впливу на довкілля.

В охоронних зонах не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на територію заказника.

Охоронні зони заказника враховуються під час розробки проектно-планувальної та проектної документації.

Витрати, пов'язані із забезпеченням режиму охорони заказника здійснюються за рахунок підприємств, установ, організацій, інших землевласників та землекористувачів, на території яких вони знаходяться.

У разі необхідності проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів території заказника місцевого значення можуть виділятися кошти місцевих бюджетів.

Кошти (в тому числі в іноземній валюті), одержані підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебуває територія заказника, від наукової, природоохоронної, туристська-екскурсійної, рекламно-видавничої та іншої діяльності в межах території заказника, що не суперечать його цільовому призначенню, є їх власними коштами. Ці кошти не підлягають вилученню і використовуються для здійснення заходів щодо охорони відповідної території заказника.

За відвідування території заказника, підприємства, установи, організації і громадяни, у підпорядкуванні яких перебуває його територія, можуть встановлювати плату та визначати категорії осіб, які звільняються від неї.

Державний контроль за додержанням режиму території заказника здійснюється спеціально уповноваженими на те органами, згідно чинного законодавства України.

Громадський контроль за додержанням режиму охорони території заказника здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля. До охорони заказника можуть залучатися активісти товариств охорони природи, мисливців та рибалок, працівники правоохоронних органів.

Об'єднання громадян, статутами яких передбачена діяльність у галузі охорони навколишнього природного середовища, мають право на участь в управлінні територіями заказника шляхом:

сприяння державним органам в їх діяльності у цій сфері;

участі у встановленому порядку у здійсненні оцінки впливу на довкілля об'єктів, що негативно впливають чи можуть негативно вплинути на стан території заказника;

участі у контролі за додержанням режиму території заказника, здійснення відповідно до законодавства України інших заходів, передбачених їх статутами.

Порушення природоохоронного законодавства у межах заказника тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Юридичні і фізичні особи зобов'язані в установленому порядку відшкодовувати шкоду, заподіяну порушенням режиму території заказника в розмірах визначених чинним законодавством України.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

- Закон України . Про природно-заповідний фонд України від 16.06.1992 р.;
- Про рослинний світ від 9.04.1999 р.;
- Про тваринний світ від 13.12.2001 р.;
- Про Червону книгу України від 7.02.2002 р.;
- Про мисливське господарство та полювання від 22.02.2000 р.;
- Про екологічну експертизу від 9.02.1995 р.;
- Про карантин рослин від 30.06.1993 р.;
- Про захист рослин від 14.10.1998 р.;
- Земельний кодекс України від 25.10.2001 р.;
- Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 2768-III
- Водний кодекс України від 6.06.1995 р. затв. Постановою № 213/95-ВР від 06.06.1995, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України;
- Кодекс України про надра від 27.07.1994 р.;
- Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки від 21.09.2000 р.;
- Наказ «Про затвердження Меж районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок» від 03.03.2017 №103 від 24.05.2012, № 4836-VI // Відомості верховної ради України. 2013. №17. Ст. 146.
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів від 02.02.1971 р. (З поправками, внесеними Паризьким протоколом від 03.12.1982 р. та Ріджинськими поправками від 28.05.1987 р.).
- Конвенція про біологічне різноманіття, Ріо-де-Жанейро, 1992, та Картахенський протокол до неї, Монреаль, 2000;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів, Рамсар, 1971, та відповідного Протоколу до неї, Париж, 1982;
- Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, Вашингтон, 1973;
- Конвенція про збереження дикої фауни і флори та природних середовищ в Європі, Берн, 1979;
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин, Бонн, 1979, та відповідні угоди до неї (Угода про збереження кажанів у Європі, Лондон, 1991; Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водних птахів, Гаага, 1995; Угода про збереження китоподібних Чорного моря, Середземного моря, та прилеглої акваторії Атлантичного океану, Монако, 1996 – ратифікована в 2003 році), а також підписані Україною міждержавні меморандуми взаєморозуміння щодо збереження окремих видів мігруючих птахів – дрохви (*Otis tarda*), прудкої очеретянки (*Acrocephalus paludicola*), тонкодзьобого кроншнепа (*Numenius tenuirostris*);
- Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки. Рішення Київської обласної ради від 19.12.2019 № 789-32-VII. 48 17. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від

25.02.2019, № 2594-VIII// Відомості Верховної Ради України. 2018. №44. Ст. 360. 18.

Регіональна схема екологічної мережі Київської області (Затверджено рішенням Київської обласної ради від 07.10. 2014 № 849-43-VI)

Андрієнко Т.Л. Болотні заказники України // Український екологічний вісник “Ойкумена”. - 1995. - № 1-2.- С. 45-48.

Аносов І. С., Воровка В. П., Мельник Я. Р. Водно-болотні угіддя як об'єкт географічних досліджень. Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку : третя міжнародна науково-практична конференція : зб. матеріалів. С. 22–26. URL:

Брадїс Є.М., Бачурїна Г.Ф. Рослинність України. Болота.– К.: Наукова думка, 1969. – 240 с.

Брадїс Є.М., Кузьмичов А.І., Андрієнко Т.Л., Батячов Є.Б. Торфово-болотний фонд УРСР, його районування та використання . - К.: Наукова думка, 1973. – 262 с.

Вишневецький В. І. Ріка Дніпро. — К.: Інтерпрес ЛТД, 2011. — 384 с.

Вишневецький В. І. Річка // Екологічна енциклопедія. — К., 2008. — Т. 3. — С. 206—207.

Вітер С. Г. Знахідки тварин, занесених до Червоної книги України у Київській області // Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 1. – Київ, 2018. – С. 131–133.

Водно-болотні угіддя України. Довідник / Під ред. Марушевського Г. Б., Жарук І. С. – К.: Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл, 2006. – 312 с.

Гідрологічні характеристики річок України / В. І. Вишневецький, . О. Косовець ; Держ. гідрометеорол. служба, Укр. н.-д. гідрометеорол. ін-т, Центр. геофіз. обсерваторія. — К. : Ніка-Центр, 2003. — 323 с.

Гребїнь В. В. Сучасний водний режим річок України (ландшафтногідрологічний аналіз). К: Ніка-Центр, 2010. 316 с.

Гребїнь В. В., Хільчевський В. К., Сташук В. А. та ін. Водний фонд України. Штучні водойми. Водосховища і ставки: довідник / За ред. В. К. Хільчевського, В. В. Гребеня. Київ : Інтерпрес. 2014. 164 с.

Данильченко, О. С. Водноболотні угіддя як унікальні об'єкти (на регіональному та локальному рівнях). Наукові записки Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка. Географічні науки. 2020. Том 2. Вип. 1. С. 39–48.

Дегтярь Н. В., Мішенін Є. В. Стратегії управління екосистемними послугами водно-болотних угідь. Екологічний менеджмент у загальній системі управління : зб. тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17–18 квітня 2013 р. Суми : СумДУ, 2013. С. 55–57.

Домашевский С. В., Костюшин В. А., Письменный К. А. Видовой состав, численность и распределение хищных птиц долины р. Ирпень (Житомирская и Киевская области) // Бранта: Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции Вып. 12. 2009. – Краткие сообщения.

Домашевский С. В., Костюшин В. А., Письменный К. А. Численность малого подорлика в пойме р. Ирпень (Украина) // Изучение и охрана большого

и малого подорликов в Северной Евразии: Матер. V междунар. конф. по хищным птицам Северной Евразии (Иваново, 4–7 февраля 2008 г.). – Иваново: Иван. гос. ун-т, 2008. – С. 87–90.

Екологічна статистична інформація щодо якості навколишнього природного середовища досліджуваної території

Ільїна О. В., Лавренюк Т. Л. Історичні аспекти дослідження озер Українського Полісся. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Сер. Географія. 2002. С. 66–69.

Ірпін (річка). Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. [Електронний ресурс].

Клімов О.В., Клімов Д.О., Гайдріх І.М. Водно-болотні угіддя та класифікація екологічних систем України / О.В. Клімов, Д.О. Клімов, І.М. Гайдріх // Проблеми охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки. – 2014. – Вип. 36. – С. 67-82

Комаровський О. Є. Зустрічі птахів червоної книги // Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 1. – Київ, 2018. – С. 373–377.

Костюшин В. А. Находки краснокнижных видов птиц в Киевской и некоторых других областях Украины в 2009-2017 г. // Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 1. – Київ, 2018. – С. 379–388.

Костюшин В. А., Домашевский С. В. Численность малого подорлика (*Aquila pomarina*) в Киевской области в гнездовый период // Бранта: Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. – 2017. – Вип. 20. – С. 7–16.

Костюшин В. А., Домашевський С. В. Спостереження зміїда, *Circaetus gallicus* (Gm.), та підорлика малого, *Aquila pomarina* C.L. Brehm, у центральній частині Полісся в 2002–2006 рр. // Знахідки тварин Червоної книги України. – К., 2008. – С. 100.

Куцоконь Ю. К., Циба А. О., Скворчинський А. О. Зміни видового складу іхтіофауни Ірпеня (Басейн Дніпра) протягом останнього століття. Наук. вісник Чернів. ун-ту. Біологія. (Біологічні системи), 2012; 4(4): 507–510.

Ладика М. М. Екологічна оцінка стану водно-болотних угідь заплави р. Ірпін: апробація американського досвіду // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Біологія, біотехнологія, екологія. 2017. № 270. С. 224–235.

Малі річки України та їх охорона / В. В. Поліщук. — К. : Знання, 1988. — 32 с. — (Сер. 8 «Нове в науці, техніці, виробництві»).

Малі річки України. Довідник / За редакцією А. В. Яцика. — К.: Урожай, 1991. — 296 с.

Мальцев В.І., Зуб Л.М., Карпова Г.О., Костюшин В.А., Титар В.М., Мішта А.В., Некрасова О.Д. Водно-болотні угіддя Дніпровського екологічного коридору. – К.: Недержавна наукова установа Інститут екології ІНЕКО, Карадазький природний заповідник НАН України, 2010. – 142 с.

Межжерин С. В., Салий Т. В., Межжерин И. С., Лосев А. А., Циба А. А. Массовые изменения аллозимных спектров у клоновых щиповок рода *Cobitis*,

вызванные антропогенным загрязнением среды обитания // Доповіді Національної академії наук України. – 2018. – № 5. – С. 75–82.

Межжерин С. В., Циба А. А., Межжерина Д. С., Пухтаевич П. П. Ситуация нарастающего пресса генетических аномалий в диплоидно-полиплоидной популяции щиповок (*Cypriniformes*, *Cobitidae*, *Cobitis*) // Доповіді Національної академії наук України. – 2014. – № 6. – С. 140–145.

Мельник С. В. Загальна гідрологія : Конспект лекцій для студентів екологічних факультетів. — О. : Наука і техніка, 2009. — 124 с.

Мяновська М. Б., Давидова І. В. Екологічний стан основних річок Житомирської області // Таврійський науковий вісник. Серія: Екологія. 2011. № 76. С. 323–334.

Нестеренко О. В., Шарков В.В., Журавльова О. А., Нестеров Я. С.,: Проблеми басейнів малих річок. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, 2019, №5, 257-258.

Писанко Я. І. Екологічне прогнозування стану розвитку техногенно-зміненої гирлової ділянки річки Ірпінь. Вісник КрНУ ім. Михайла Остроградського. 2018. № 4. С. 109–114. 47

Плига А. В. Зустрічі видів Червоної книги України // Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 2. – Київ, 2018. – С. 121–132.

Природа Украинской ССР . Моря и внутренние воды. – К.: Наукова думка, 1987. - 222 с.

Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Київській області у 2020 році

Сидоренко О. О. Флора заплав рр. Трубіж та Ірпінь, її систематичний та біоморфологічний аналіз // Меліорація і водне господарство. 2011. Вип. 99. С. 120–128.

Сидоренко О. О. Флора заплав рр. Трубіж та Ірпінь, її систематичний та біоморфологічний аналіз // Меліорація і водне господарство. 2011. Вип. 99. С. 120–128.

Території, що пропонуються до включення у мережу Емеральд (Смарагдову мережу) України («тіньовий список», частина 2) / Кол. авт., під ред. Борисенко К. А., Куземко А. А. – Київ: «LAT & K», 2019. – 234

Трансграничные водно-болотные угодья России и Украины в долинах рек Десна и Снов / Под ред. Ю.П. Федотова. – Брянск, 2010. – 84 с.

Фролова Н. В. Поняття водно-болотних угідь та їх класифікація // Актуальні проблеми держави і права. – 2010. – Вип. 52. – С. 227-234.

Фролова Н.В. Правова охорона водно-болотних угідь від антропогенного впливу// Актуальні проблеми держави і права, 2009. – с. 272-276.

Хільчевський В. К., Забоклицька М. Р., Кравчинський Р. Л., Чунарьов О. В. Основні засади управління якістю водних ресурсів та їхня охорона: навч. посібник. К.: ВПЦ "Київський університет", 2015. 154 с.

Ясенчук Т. О. Оцінка антропогенного навантаження на басейн р. Ірпінь у сучасних умовах землекористування. 2011. № 99. С. 160–168

Додаток до Клопотання про оголошення ландшафтного заказника місцевого значення "Заплава річки Ірпінь"

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- межі Ірпінської ТГ
- межі заказника "Заплава річки Ірпінь"

